

«Педагог, науковець та громадський діяч»

(До 100-річчя від дня народження українського педагога, доктора педагогічних наук, професора-консультанта лабораторії теорії та історії педагогіки НДІ педагогіки України, автора наукових праць з історії школи в Україні, історії педагогіки, навчальних посібників з історії педагогіки для педінститутів України)

Народився Михайло Семенович Гриценко 7 листопада 1907 р. в с. Великі Сорочинці (тепер Миргородського району Полтавської області) в сім'ї селянина-бідняка.

В 1923 році, по закінченні семирічної трудової школи, вступив до Великосорочинського педагогічного технікуму (колишньої Учительської семінарії ім. М. В. Гоголя), остаточно обравши для себе професію педагога.

М. С. Гриценко, не дивлячись на різні життєві обставини, ніколи не покидав педагогічної праці.

У 1946 році М. Гриценко починає працювати у вищих навчальних м. Одеси, поєднуючи викладацьку діяльність з науковою роботою. Найбільший науковий інтерес для Михайла Семеновича становили питання історії української школи та педагогіки. Свою докторську дисертацію він присвятив темі «Історія школи Української РСР (1917–1957 рр.)».

Розглядаючи розвиток школи у різні періоди її становлення, М. С. Гриценко наводив величезну кількість документальних матеріалів, і саме цей факт пізніше викликатиме неабиякий інтерес до праці у нових поколінь педагогів та істориків.

Михайло Семенович був відповідальним редактором і автором 18 розділів з 20 навчального посібника «Історія педагогіки» (1973), який на той час був однією з небагатьох ґрунтовних узагальнюючих праць з історії педагогіки. У його працях знайшли відображення життя та діяльність видатних педагогів минулого.

Крім наукової, М. Гриценко вів активну громадську роботу. Він неодноразово обирався депутатом селищної та районної Рад народних депутатів трудящих (1928р. та 1943р.). В Одесі в 1960 р. він очолював міське відділення Педагогічного товариства УРСР, а в 70–80-х роках – кілька ветеранських організацій. Мав велику кількість військових нагород і був відзначений педагогічними медалями А.С.Макаренка, К.Д.Ушинського та знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Помер М. С. Гриценко 23 січня 1992 року в м. Києві.

До нинішнього часу його педагогічна діяльність та основні положення творчої спадщини не знайшли відображення в спеціальних наукових дослідженнях.

Праці М.С.Гриценка

1. *Гриценко М. С.* З історії дитячого комуністичного руху на Україні (1917–1958 рр.): Посібник з педагогіки та історії педагогіки для студентів-заочників. – О., 1958.
2. *Гриценко М. С.* Розвиток радянської школи на Україні. – К., 1958.
3. *Гриценко М. С.* Школа Украинской ССР в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг.: Учебное пособие по педагогике и истории педагогики для студентов-заочников. – О., 1960.
4. *Гриценко М. С.* Нариси з історії школи в Українській РСР (1917—1965) / За ред. доц. С. А. Литвинова. – К., 1966.
5. *Гриценко М. С.* Про наукові основи періодизації історії народної освіти в СРСР / Народна освіта і педагогічна наука в Українській РСР за 50 років. – К., 1967.
6. *Гриценко М. С.* Досвід поєднання навчання і виховання учнів // З історії радянської школи на Україні (1917—1965 рр.): Матеріали звітної наукової конференції Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського. – О., 1967.
7. *Гриценко М. С.* Важливі етапи розвитку історії педагогіки на Україні // Рад.шк. – 1968. – № 2.
8. Історія педагогіки: Навчальний посібник для педагогічних інститутів / За ред. М. С. Гриценка. – К., 1973.
9. *Гриценко М. С.* Константин Дмитриевич Ушинский (1824–1871): Жизнь и деятельность в портретах, иллюстрациях и документах. – К. 1974.

Укладач: Рудницька Н.Н.